

Tulleteologi og falske instrumenter

I kaoset etter pågripelsen av Anders Behring Breivik 22/7 kalte politi og presse ham de første timene både "kristenfundamentalist" og "konservativ kristen". Bakgrunnen synes dels å være en facebookprofil der han betegnet seg som "Christian" og "conservative" og dels et ønske om å understreke at masse-morderen ikke var muslim, etter forhastede konklusjoner om dette i media.

Når vi i ettertid leser morderens manifest, ser vi at også omtalen av ham som kristen bygger på feilslutninger.¹ Breiviks synspunkter gjenkjennes ikke blant kjente teologier. Han ikke bare mangler tilknytning til en kjent konfesjon, han etablerer heller ikke en annen. Han kan ha oppfattet seg selv som en enmannshær, men lykkes ikke med å etablere en enmannsreligion. I stedet møter vi det mindre kjente fenomenet *ingenmannstro*. Det han konstruerer av "kristendom" er noe ikke engang han selv tror eller tilhører.²

Ser vi nøyer på hva i Breiviks tenkning eller mer presist hans *retorikk og klipp-og-lim*-prosjekt som berører gudstro og "kristendom" synes det mest som forsøk på å skape en positiv samklang med det han ser som sin historiske sammenheng. Med det målet i sikte plukker han bannere og honnørord fra sitt mentale roteloft slik at antiislamister kan ha noe å samle seg om, enten de er ateister, agnostikere, kristne eller odinister.

Likevel er det enkelte som fortsatt omtaler ABB som kristen terrorist eller kristenfundamentalist. For som Leonid Rødsten sier i Vårt Land 29. august 2011: "det er da ingen tvil om at mannen ønsker at Norge skal være et hvitt, konservativt land basert på kristendommen?" Og det legges til at "hans fire og et halvt års medlemskap i frimurerordene er basert på det kristne frimureriet. På sin vei oppover i gradene har han vært med der det praktiseres et pedagogisk system for selverkjennelse og egenutvikling".

Men faren er nok større for at man har latt seg blende av retorikken når noen påberoper seg at de vil forsvare kristendommen. Spesielt når verken Breivik eller den som tar ham på ordet forklarer hva som ligger i begrepet "kristendom", utover en form for nostalgi for en forgangen tid, for en romantisert middelalder mer basert på fantasy enn forskning. Det er

¹ Kristenfundamentalist brukes her ikke bare som et annet ord for fanatisme og svart/hvitt-tenkning, men mer spesifikt om konservative lavkirkelige kristne som oppfatter Bibelen som bokstavelig sann (verbalinspirert) og ofte kan avvise forhold som homofilt samliv, kvinnelige prester og/eller evolusjon. Når Breivik uttrykker direkte at vitenskap har forrang for Bibelen ("it is essential that science takes an undisputed precedence over biblical teachings", side 1404.) gjør han seg med andre ord ikke til venn med spesielt mange kristenfundamentalistiske retninger. Derimot knytter han seg et stykke på vei opp mot den anti-islamske og ofte nasjonale retorikken vi kan se også i noen marginale kristne miljøer, uten at vi kan trekke sammenligningen spesielt lenger.

² I tilfelle noen lesere oppfatter teologi som uansett meningsløst (for eksempel fordi man ikke tror på noen Gud) er poenget her at dette i kristen sammenheng tradisjonelt handler om ofte svært så rasjonelle og systematiske analyser for å forstå tekster og tolkninger og etablere forpliktende formuleringer. Alle kan lage seg en teologi på hobbyrommet, men det fjerner ikke spørsmålet om hva utenforstående skal kalle produktet, hvorfor noen (som en selv) skulle slutte seg til det og hvor langt på vei det tåler kritisk lys og/eller passer betegnelser som katolsk, protestantisk, fundamentalistisk, konservativ, liberal eller annet.

også en fare for at man ikke har lest Breivik, siden han selv så tydelig tar avstand fra kristenfundamentalisme.

It is not required that you have a personal relationship with God or Jesus in order to fight for our Christian cultural heritage and the European way. In many ways, our modern societies and European secularism is a result of European Christendom and the enlightenment. It is therefore essential to understand the difference between a "Christian fundamentalist theocracy" (everything we **do not** want) and a secular European society based on our Christian cultural heritage (what we **do** want). (Side 1361-62)

Og ikke nok med det, som selgerne sier. Breivik tar ikke bare avstand fra kristenfundamentalisme, han mener at logikk, rasjonalisme og i noen grad nasjonaldarwinisme (noe som nok klinger langt i retning av nasjonalsosialisme) bør være fundamentet for samfunnet.

"Q: What should be our civilisational objectives, how do you envision a perfect Europe?

A: "Logic" and rationalist thought (a certain degree of national Darwinism) should be the fundament of our societies." (Side 1385-86).

Det er heller ikke vanlig i religionssosiologi å ta medlemskap i frimurerordenen til inntekt for at noen er kristne, eller for at de følger en kristen teologi utenom møtene. I stedet er nok forklaringen på både hans ordens- og middelalderromantikk både et ønske om å knytte seg opp mot bevegelser som er større enn ham selv og at han i stor grad kan bruke til sine egne formål. Selv om de ikke alltid vitner om store doser "selverkjennelse og egenutvikling".

Vi ser imidlertid denne type tanker også utenfor leserbrevspaltene som når NRK lener seg mot den amerikanske forskeren Mark Juergensmeyer og bruker "kristen terrorist" i overskriften.³

USAs kristenkonervative krymper seg når den norske masseorderen Anders Behring Breivik blir beskrevet som en «kristen terrorist». Men det er det han er, mener amerikansk terrorforsker.

Og siden vi da snakker om en anerkjent forsker, er det grunn til å trå forsiktig så vi ikke misforstår forklaringer og forbehold. Ikke minst er det et viktig poeng at begrepet "kristen", slik også Breivik viser, har flere betydninger og betoningar og det kan ligge mange motiver bak bruken (polemiske, politiske, personlige osv.), enten den gjelder en selv eller andre.

Leser vi intervjuet, ser vi at Juergensmeyer ikke snakker om tro eller tilslutning til noe trossamfunn, men om religiøs orientert retorikk. Han sier at det er riktig at Behring Breivik

³ - "Derfor er Breivik en kristen terrorist", <http://www.nrk.no/nyheter/verden/1.7735739>

var langt mer opptatt av politikk og historie enn skrifter og religiøs overbevisning. Men så gjør han det polemiske grepet å hevde at det samme i grunnen kan sies om Osama bin Laden, Ayman al-Zawahiri og alle andre islamistiske aktivister.

Poenget er rett og slett at vi må bruke like begreper når vi snakker om disse to terroristaksene. Det er i følge Juergensmeyer like (u)rettmessig å kalle Breivik for kristen som bin Laden for muslim, selv om sistnevnte antagelig hadde et atskillig mer personlig eller inderlig forhold til sin gudstro. De er på mange måter speilbilder av hverandre. Sier vi A, at bin Laden var en muslimsk terrorist, må vi si B, at Behring Breivik er kristen terrorist.

Interessant nok ser vi at Anders Behring Breivik omtaler al Qaida i beundrende ordelag, som om han ønsker seg en kristen utgave. Han leter ikke overraskende etter rette type hellige krigere blant korsfarerne, og finner dette primært i (sin versjon av) Tempelridderne, selv om han også trekker fram andre, fra pave Urban II via serbere (i det hele tatt finner han mye inspirasjon i serbisk historie) til odinister.⁴

Og likheten er (sier Juergensmeyer) slående mellom Timothy McVeigh (som bombet Oklahoma City i 1995) og Breivik. For begge handlet dette om å redde samfunnet fra noe de oppfattet som forferdelig. Et gjennomgående fellestrekk er at de ikke så mye er for noe som *mot* noe. Begge så seg som kjekke, unge, vestlige menn og soldater i en kosmisk krig for å redde "kristendommen". Begge trodde at deres masseødeleggelser ville utløse en kolossal kamp for å redde samfunnet fra multikulturalisme og andre liberale tanker som hadde skylden for at ikke-kristne og fargede mennesker ble akseptert.

Her og andre steder ser vi forøvrig en klassisk feiloversettelse som gjør at dette hos NRK fremstår mer religiøst enn hos Juergensmeyer. For det Breivik er opptatt av her er ikke Christianity (kristendommen), men *Christendom* - kristenheten - eller med andre ord (det han oppfatter som) *vestens kultur*.

Det er kort sagt interessant å se hvor lite bevandret Breivik er i kristen tanke eller teologi. Han siterer ett og annet, spesielt knyttet til korstogene, men viser ingen kjennskap til ting som trosbekjennelser, ulike former for kristen etisk tenkning eller en gang begrepet rettferdig krig som har vært så sentral i den europeiske diskursen om konflikter og våpenbruk.⁵

⁴ Som i oversikten "European Odinit and Crusader heroes resisting and fighting Islamisation: France, Belgium, Netherlands, Luxembourg", side 242. Den gjennomgående tråden knyttet til serbisk historie, ikke minst med tapet for tyrkerne ved Kosovo i 1389 og NATOs bombing av serbiske styrker i 1999, viser at Breivik har lånt mye av sin "kristne retorikk" av serbiske nasjonalister som ønsker seg tilbake til en muslimren nasjon.

⁵ Söker man i manifestet på et kristent orientert begrep som "just war" får man null treff. Söker man på "holy war" får man atskillige.

Muligens er forklaringen at Breivik er mest fokusert på fiendebildet. Kampen i hans innbilte, altomfattende krig står mot «de kulturelle marxistene/multikulturalist-eliten», som han ser på som "vår tids nazister, som har tenkt å lede oss inn i det kulturelle slakterhuset ved å selge oss til det muslimske slaveri", ifølge manifestet. Breivik viser lite annet enn en muslimhaters dødelige konspirasjonsteori koblet til en romantisert drøm om kristenheden. Det er ingen substans eller systematikk i hans tenkning. Han har kort sagt ingen teologi. Det lar seg heller ikke bygge noen av hans polemikk og påfunn, hvis kravet er at den skal henge sånn noenlunde på greip.

Dermed er det som ventet at Juergensmeyer ikke støtter NRKs overskrift. Breivik er ingen "kristen terrorist", men en som bruker kristennavnet for å få alibi og anerkjennelse.

Det er heller ikke underlig at lite tyder på at ABB har hatt tilknytning til kristne miljøer eller menigheter selv om han i manifestet ved én anledning nevner et ønske om å gå til "martyrmesse" i Frogner kirke (som forøvrig er protestantisk og i liten grad tilbyr messer, og i hvert fall ikke slike).

En ikke-religiøs religion

Før vi forsøker oss på mer presise beskrivelse av hva ABB står for bør imidlertid nevnes at han i følge sin egen oppfatning er en lite religiøs person, uten at det vi her heller må la oss fange av retorikken. Men det er ikke gitt at det kommer mye klokt ut av å studere religiøse motiver hos en som selv hevder han ikke er spesielt religiøs, uansett hvilke motiver vi måtte finne. Ikke minst når han i tillegg vedgår (enten dette er retorisk eller ei) at han er *svært* pragmatisk og påvirket av det han kaller sekulære omgivelser.

"I'm not going to pretend I'm a very religious person as that would be a lie. I've always been very pragmatic and influenced by my secular surroundings and environment" (side 1344).

For likevel å våge oss på en oppsummering i en setning har ABB et mer instrumentelt enn inderlig forhold til religiøse begreper og anvender dem primært som kulturmarkører dels inspirert av serbisk nasjonalisme. Muligens kan man også finne spor av en mer psykologisk eller magisk vinkling der gudstro og ritualer brukes for å skjerpe sansene og øke motet og kampviljen, selv om det meste tyder på at dette mer er en del av hans retorikk enn at han faktisk har gjennomført religiøse ritualer med dette for øyet.

Hans religiøse pretensjoner kan dermed grovt sagt deles i tre hovedpoenger med noen nyanser og underpunkter.

Religion som instrument

Mer spesifikt er det slik at ABB ikke er opptatt av konkrete eller navngitte teologiske tradisjoner. Han knytter seg faktisk ikke opp mot noen teolog eller større kristen tenker. En

grunn til dette er at religion for ABB synes å handle om psykologi, ikke om sannhet, selv om han har et pragmatisk forhold til om det kan være liv etter døden og anbefaler gudstro "for sikkerhets skyld". Hans gudsbevis synes kort sagt å være at "det er ikke ateister i skyttergraver".⁶ Diskursen knyttes altså til *dødsangst*, noe som det sjelden kommer mye vettugt ut av. Breivik verken hevder eller argumenterer for at Gud faktisk finnes, kun for at gudstro kan gi mot til å starte krigen og virke som en boost når skuddene smeller. Helt på linje med hans pragmatiske anbefalinger av musikk og medikamenter.

Religion is a crutch for many weak people and many embrace religion for self serving reasons as a source for drawing mental strength (to feed their weak emotional state for example during illness, death, poverty etc.). Since I am not a hypocrite, I'll say directly that this is my agenda as well. However, I have not yet felt the need to ask God for strength, yet... But I'm pretty sure I will pray to God as I'm rushing through my city, guns blazing, with 100 armed system protectors pursuing me with the intention to stop and/or kill.

Dermed er det også slik at religion aldri kan være det primære. I ABBs "teologi" ser vi dermed at han i motsetning til all kjent kristenfundamentalisme setter vitenskapen høyere enn Bibelen.

"As for the Church and science, it is essential that science takes an undisputed precedence over biblical teachings. Europe has always been the cradle of science and it must always continue to be that way." Side 1404.

Religion som kulturmarkør

Selv om ABB ikke er religiøs i noen sterk betydning av ordet, ønsker han å forsvare og forsterke det han oppfatter som europeiske kulturelementer, kristenheten eller altså "kristendommen".

Når han i retorikken lener seg mot en kristen Gud, er det dermed som noe han kaller "kulturkristen", men som omfatter brede grupper av agnostikere, ateister og odinister.⁷ I

⁶ Han begynner en utlegning om dette på side 1341

⁷ "We must ensure that the churches of Europe propagate an [sic] values that are sustainable and that will even contribute to safeguard Christian European values long term. European Christendom and the cross will be the symbol in which every cultural conservative can unite under in our common defence. It should serve as the uniting symbol for all Europeans whether they are agnostic or atheists." (Side 1307)

Breivik er tilsvarende opptatt av at odinistene skal forstå nødvendigheten av å slutte seg til en "kristen fane":

"Q: What about atheists and Odinists, can they join the PCCTS, Knights Templar?

A: If you want to fight for the cross and die under the "cross of the martyrs" it's required that you are a practising Christian, a Christian agnostic or a Christian atheist (cultural Christian). The cultural factors are more important than your personal relationship with God, Jesus or the holy spirit. Even Odinists can fight with us or by our side as brothers in this fight as long as they accept the founding principles of PCCTS, Knights Templar and agree to fight under the cross of the martyrs. The essence of our struggle is to defeat the cultural

stedet for å fokusere på forskjeller må vi som opposisjon til islamske tradisjoner markere at vi tilhører en europeisk kultur eller kristenheten ("Christendom"). Dermed kan han selv og andre som ikke har et "personlig forhold til Jesus" likevel kalle seg kristne i denne betydningen.

"A majority of so called agnostics and atheists in Europe are cultural conservative Christians without even knowing it. So what is the difference between cultural Christians and religious Christians? If you have a personal relationship with Jesus Christ and God then you are a religious Christian. Myself and many more like me do not necessarily have a personal relationship with Jesus Christ and God. We do however believe in Christianity as a cultural, social, identity and moral platform. This makes us Christian." Side 1307

Det er med andre ord vanskeligere å si i klartekst at man ikke er kristen, men av ulike årsaker finner det opportunt å sjanghaie begrepet til egen oppbyggelse. I religionssosiologien er begrepet dels knyttet til at man deltar på gudstjenester noen ganger i måneden (det holder altså ikke å være døpt og konfirmert) og dels til om konfesjonen man er medlem av kan regnes som kristen (hvilket svært mange kan). Teologisk sett handler det å være kristen i en *meningsfull* forstand enkelt sagt om man tror at Jesus er Guds sønn og hevder man har et personlig forhold til ham som frelser.

Dette dreier seg med andre ord verken om evnen til å vise nestekjærlighet eller om personlig fromhet og inderlighet. Definisjonen sier i prinsippet ingen ting om at en masse-morder ikke kan være kristen. I stedet går dette hva man *bekjenner* seg til (hva man hevder å tro) og hva man *deltar* i (hvilke sammenhenger man er aktiv i).

Kort sagt kan verken religionssosiologi eller teologi tas til inntekt for at hvem som helst kan adoptere begrepet kristen til hva som helst av formål eller filosofier. Heller ikke Anders Behring Breivik.

Nå er det ikke bare slik at han ikke er aktiv i noe trossamfunn. Han tar i praksis klar avstand selv fra de trossamfunnene han hevder å ha som forbilde i sine middelalderske fantasier. Dette fremgår med umisforståelig tydelighet når han intervjuer seg selv.

Q: Are you a religious man, and should science take priority over the teachings of the Bible?

A: My parents, being rather secular wanted to give me the choice in regards to religion. At the age of 15 I chose to be baptised and confirmed in the Norwegian State Church. I consider myself to be 100% Christian. However, I strongly object to the current suicidal path of the Catholic Church but especially the Protestant Church.

Marxist/multiculturalist regimes of Western Europe before the we are completely demographically overwhelmed by Muslims. I have studied Norse Mythology and have a lot of respect for the Odinist traditions. I consider myself to be a Christian, but Odinism is still and will always be an important part of my culture and identity." (Side 1353)

I support a Church that believes in self defence and who are willing to fight for its principles and values, at least resist the efforts put forth to exterminate it gradually. The Catholic and Protestant Church are both cheering their own annihilation considering the fact that they embrace the ongoing inter-faith dialogue and the appeasement of Islam. The current Church elite has shown its suicidal face, as vividly demonstrated last year by the archbishop of Canterbury's speech contemplating the legitimacy of Shariah in parts of Britain.

Dermed er det ingen vei utenom en reformasjon av kirken. Tilbake til hvordan den var (i følge Breivik) før reformasjonen. Mens de seneste paver har vært feige og sucidale må en fremtidig pave vise seg som en mann.

I trust that the future leadership of a European cultural conservative hegemony in Europe will ensure that the current Church leadership are replaced and the systems somewhat reformed. We must have a Church leadership who supports a future Crusade with the intention of liberating the Balkans, Anatolia and creating three Christian states in the Middle East. Efforts should be made to facilitate the de-construction of the Protestant Church whose members should convert back to Catholicism. The Protestant Church had an important role once but its original goals have been accomplished and have contributed to reform the Catholic Church as well. Europe should have a united Church lead by a just and non-suicidal Pope who is willing to fight for the security of his subjects, especially in regards to Islamic atrocities.

Når kirken er ferdig formet i Breiviks bilde kan den få lov til å få "mer eller mindre" monopol, men man aner at den ikke skal trå langt til siden før han løfter pisk eller pistol.

I fully support that the Church gains more or less monopoly on religion in Europe (government policies, school curriculum etc at least) in addition to granting the Church several concessions which have been taken from them the last decades. As for the Church and science, it is essential that science takes an undisputed precedence over biblical teachings. Europe has always been the cradle of science and it must always continue to be that way.

For Breivik er ikke religiøs. Han er en logikkens mann, først og fremst en rasjonalist. Som av pragmatiske grunner støtter et monokulturelt kristent Europa.

Regarding my personal relationship with God, I guess I'm not an excessively religious man. I am first and foremost a man of logic. However, I am a supporter of a monocultural Christian Europe. (side 1403-04)

Som vi ser er ABBs kristne ideal ikke en form for kristendom som praktiseres av noen. ABB tar tvert i mot sterk avstand fra det han i tråd med Nietzsche, Ayn Rand og andre oppfatter som en feig og farlig mangel ved en jødisk kristen etikk, rett og slett nestekjærlighet og omsorg. Siden denne mangelen truer med å undergrave hans prosjekt må kristen tro endres.

The Judeo-Christian religions played an important and influential role in building the once mighty West but we also discovered that these religions contained a serious flaw that has sewed the seeds of the suicidal demise of the indigenous peoples of Western Europe and our cultures. This flaw was identified by the brilliant German philosopher Friedrich Nietzsche who described it as "an inversion of morality" whereby the weak, the poor, the meek, the oppressed and the wretched are virtuous and blessed by God whereas the strong, the wealthy, the noble and the powerful are the immoral and damned by the vengeful almighty Yahweh for eternity. Nietzsche, with great insight and perception, stated that Christianity would be abandoned en masse in the twentieth century but that Westerners would still cling to this inversion of morality. (Side 391)

Det nye testamentet (NT) er i det hele tatt noe som interesserer ham lite. I stedet for å finne forbilder som Jesus eller den barmhjertige samaritan i NT finner Breivik sine helter på nettet, ikke minst hos serbere som har vært i krigen før. Det er nok ikke Bernard av Clairvaux som har inspirert tempelridderordenen han hevder å ha vært med på å stifte, selv om den skulle være like mye en fiksjon som hans kirke.

Den gode Bernard ville nok rynket atskillig på nesen over Breiviks romantisering og retorikk, for ikke å si over at det ikke er nødvendig å være kristen for å være en moderne tempelridder.

Q: Do I have to believe in God or Jesus in order to become a Justiciar Knight?

A: As this is a cultural war, our definition of being a Christian does not necessarily constitute that you are required to have a personal relationship with God or Jesus. Being a Christian can mean many things;

- That you believe in and want to protect Europe's Christian cultural heritage.

The European cultural heritage, our norms (moral codes and social structures included), our traditions and our modern political systems are based on Christianity - Protestantism, Catholicism, Orthodox Christianity and the legacy of the European enlightenment (reason is the primary source and legitimacy for authority).

It is not required that you have a personal relationship with God or Jesus in order to fight for our Christian cultural heritage and the European way. In many ways, our modern societies and European secularism is a result of European Christendom and the enlightenment. It is therefore essential to understand the difference between a "Christian fundamentalist theocracy" (everything we **do not** want) and a secular European society based on our Christian cultural heritage (what we **do** want).

So no, you don't need to have a personal relationship with God or Jesus to fight for our Christian cultural heritage. It is enough that you are a Christian-agnostic or a Christianatheist (an atheist who wants to preserve at least the basics of the European Christian cultural legacy (Christian holidays, Christmas and Easter)).

The PCCTS, Knights Templar is therefore not a religious organisation but rather a Christian "culturalist" military order. (side 1361-62)

Skal man kjempe mot islam kreves sterke og effektive symboler og faner. ABB's prosjekt er kort sagt å etablere en kampfront mot islamsk innvandring, inkludert å utrydde alle

forrædere i kampen. Siden dette som vi har sett kan medføre grusomme handlinger kan kristennavnet være godt å ta med seg for å vise at dette *egentlig* er noe godt og flott. I hvert fall så lenge man holder paven i ørene og passer nøye på å holde seg unna alt som ligner kristen teologi og etikk (inkludert ting han tror ligner, som når Breivik synes å ha falt for myten om kirkens innbitte historiske motstand mot utviklingen av naturvitenskapen).⁸

Religion som rusmiddel

Vel så viktig som å bruke religion som kulturmarkør og låne retorikk fra serbisk nasjonalisme, er det å bruke gudstro for å psyke seg opp. Deler av dette handler om syndstilgivelse (i tilfelle det tross alt skulle finnes en himmel) og dels om å rense seg ved martyrmesser, antagelig fordi han tror islamistiske terrorister har god erfaring med at dette virker motiverende. Men det handler også om det motsatte av Marx' gamle påstand om religion som opium for folket. Breivik ønsker seg religion som amfetamin for krigerne.

Dermed er det praktisk med Gudstro siden det kan medføre fare å plaffe løs med våpen. Det er også greit for de som ikke er svake å kunne lene seg mot en krykke så man holder motet og konsentrasjonen oppe, selv om ABB i skrivende stund ikke selv hadde kjent dette behovet.

“Religion is a crutch for weak people. What is the point in believing in a higher power if you have confidence in yourself!? Pathetic.”

Perhaps this is true for many cases. Religion is a crutch for many weak people and many embrace religion for self serving reasons as a source for drawing mental strength (to feed their weak emotional state for example during illness, death, poverty etc.). Since I am not a hypocrite, I'll say directly that this is my agenda as well. However, I have not yet felt the need to ask God for strength, yet... But I'm pretty sure I will pray to God as I'm rushing through my city, guns blazing, with 100 armed system protectors pursuing me with the intention to stop and/or kill. I know there is

⁸ “The pacifist/suicidal Christians must never be allowed to dominate the church again which [is] one of the reasons why I personally believe that the protestant Church in Europe should once again should [sic] reform to become Catholic (Nordic countries, the UK, Germany, Benelux etc). Re-introduction of cultural and Church aspects relating to honour should be the core of our objective when reforming the Church. My hope is that the future nationalist leadership in Western European countries will agree. At the very least, we must support the conservative, anti-pacifist cultural Christian leaders and ensure that they are able to influence the European churches. There must however be clear distinctions. The Church must not put any limits whatsoever on issues relating to science, research and development. Europe will continue to be the world's center for research and development in all areas, strengthened by a predictable and “unchangeable” cultural framework. This again will considerably strengthen European and societal cohesion and therefore contribute to sustainable societies where harmony, progress, freedom and the furtherance of mankind are the primary civilisational pillars.” (Side 1308)

a 80%+ chance I am going to die during the operation as I have no intention to surrender to them until I have completed all three primary objectives AND the bonus mission. When I initiate (providing I haven't been apprehended before then), there is a 70% chance that I will complete the first objective, 40% for the second, 20% for the third and less than 5% chance that I will be able to complete the bonus mission. It is likely that I will pray to God for strength at one point during that operation, as I think most people in that situation would....If praying will act as an additional mental boost/soothing it is the pragmatical thing to do. I guess I will find out... If there is a God I will be allowed to enter heaven as all other martyrs for the Church in the past. (p. 1344)

Skal vi avslutte der vi begynte er observasjonen at Breiviks manifest er skrevet av en lite religiøs person uten stor interesse for eller innsikt i kristen tro. Når han likevel bruker plass på bibelvers, har han surfet seg fram til noe som kan komme til nytte når noen sier at Jesus oppfordrer til nestekjærlighet og å vende det andre kinnet til. Det handler ikke om hva som skal til for å bli eller være kristen.⁹ I stedet sitatsurfer han seg fram til at Det nye testamentet (NT) tillater selvforsvar og at Gud i Det gamle testamentet (GT) skildres som aktiv i Israels kriger.¹⁰ Men selv om han gjør dette, er han ikke i stand til å finne hovedteksten om styresmaktens rett og plikt til å bære sverd, nærmere bestemt Romerbrevet, kapittel 13.

Breivik ender langt unna en normal kristen teologi der et viktig og avgjørende prinsipp er at GT skal tolkes i lys av NT. Hans bibelutlegninger er en tulleteologi der NT overstyres av GT. I stedet for å forstå at den nye pakt i NT går på tvers av nasjoner og grenser, vender han tilbake til en nasjonsorientert tenkning på linje med GT, selv om hans nasjon er Europa. Det er kort sagt vanskelig å finne flere måter å bryte med begrepet kristen enn hva Breivik har klart.

Skulle vi forsøke å tolke ham ut fra hans selvforståelse, er det som en pragmatisk rasjonalist, farget av et überromantisk syn på kristenheten og fanget av en konspirasjonsteori om den islamske fare. For å motarbeide denne løfter han fanene han finner nyttige å samles under, når han ikke vifter med røde kluter for å produsere adrenalin.

Siden Breivik mener kristenavnet klinger godt i Europa forsøker han å fortelle at vi alle er kristne. Det treffer ikke bedre enn Torvald Stoltenbergs velmente påstand om at "vi er alle serbere". Breivik har likevel mer troverdighet som serbisk nasjonalist enn som kristen.

⁹ Ordet frelser (saviour) er brukt bare én gang i religiøs sammenheng i manifestet, og da om Buddha (side 709).

¹⁰ Side 1327-1334 – Samtidig som selvforsvar defineres ganske ... vidt: "In the context of cultural conservative Europeans current war against the cultural Marxist/multiculturalist elites and the ongoing Islamic invasion through Islamic demographic warfare against Europe, every military action against our enemies is considered self defence. There will be much suffering and destruction but eventually we will succeed and may be able to start rebuilding. (Side 1329).